

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrto leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 25. maja 1909.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Vinorejske zadruge v Nemčiji. Gospodarski in socialni pomen kmetijskih zadrug v Nemčiji. Pučka škola i poljedelstvo. Gospodarske črtice z Danskega, osobito razvoj njenega inlekarstva. Vestnik Zadružne Zveze. Zadrugni pregled. Vprašanja in odgovori. Gospodarske drobtine. Pregled poslovanja hranilnic in posojilnic. Občni zbori.

Vinorejske zadruge v Nemčiji.

Pred več leti so bili tudi nemški vinorejci v žalostnih gmotnih razmerah. Vino, katero so s težavo pridelali, so morali prodajati raznim vinskim veletrgovcem, kateri so določevali ceno vinu, kakršno so sami hoteli. Da pri tem niso gledali na korist ubogega vinorejca, ampak na lastni žep, je samoposebi umljivo. Seveda je kmet čedalje bolj propadal, ker se mu vinorejstvo ni izplačalo. Lezel je čedalje bolj v dolgove, zato so se mnogi izselili v Ameriko. Toda odkar so se vinorejci organizirali v vinorejske zadruge in uredili vinsko kupčijo, se jim je jelo boljše goditi.

Kaj je namen vinorejskih zadrug?

Namen vinorejskih zadrug je:

1.) skupno vnovčujejo grozdje svojih udov, prodajajo namizno grozdje ter vino in iz grozdnih ostankov napravljeno žganje,

2.) skupno nabavljajo vse potrebščine za vinorejstvo in kletarstvo (brizgalne, modra galica, žveplo itd.),

3.) skupno pokončujejo vse trtne škodljivce,

4.) razširijo se med udi vse nove pridobitve v vinorejstvu in kletarstvu.

Vinorejske zadruge takole delujejo:

Kadar je grozdje zrelo, se določi za gotov okoliš trgatev. Udje prineso celo grozdje v zadružne prostore, kjer načelstvo določi po moštni tehtnici težo in kakovost grozdju. Udje morajo vse grozdje, katerega ne potrebujejo za domačo porabo, oddati zadrugi. Ne smejo sami stiskati, pa tudi prodajati ne grozdja, izvzeto je le ono, ki ga imajo okrog hiše. Grozdje razdeli od občnega zbora izvoljena preskuševalna komisija v gotove razrede. Sortirano grozdje pride nato v sode, kjer se ga pusti, da vre. Po vretju se prične iztiskati pod strokovnim vodstvom izkušenega kletarja. Načelstvo z nadzorstvom razdeli po nasvetu preskuševalne komisije vino v razne razrede in določi ceno za prodajo, kakor tudi ceno grozdju, ki se plača udom.

Zadruge skrbijo za potrebne prostore za stiskanje in shranjevanje vin, za vpeljavo novih vrst, za pravilno gnojenje in obdelovanje vinogradov. Da se vino lažje spravi v denar, so ustanovili centrale, ki vodijo kupčijo.

Poglejmo par vinorejskih zadrug. Vinorejsko društvo v Walporzheimu obstaja že od l. 1875. Vsi zadružni prostori so stali 52.000 M. Zadruga izvrstno deluje in ima velik rezervni zaklad. Udje morajo vse grozdje oddajati zadrugi, ki pa slabega grozdja ni dolžna sprejeti. Preskušnja se vrši z moštno tehtnico. Spod 65 stopinj se ne sprejema, za vsaki 2 stopinji več se plača po 1 pfenig.

Zadruga ima neomejeno jamstvo, deleži znašajo po 100 M. Vsak ud sme imeti samo po en delež, katerega pa lahko palagoma vplačuje, najmanj po 1 M. Eno desetino deleža se mora v enem letu vplačati, ostane vsaj v 10 letih.

Preskuševalna komisija obstoji iz 3 udov, katere voli občni zbor z večino glasov za dobo enega leta. Zberejo se v posvet, kadar jih povabi načelnik, da preskušajo, klasificirajo in določijo ceno grozdju in vinu.

Dobiček se porabi za rezervni zaklad in za dividende udom. V rezervni zaklad se dene vsako leto polovica čistega dobička, in sicer toliko časa, da je ves premični in nepremični inventar plačan. Pozneje se mora v rezervni zaklad do zneska 30.000 M dati vsako leto vsaj 10% čistega dobička. Ta kapital se porabi v pokritje kake zgube in se ne sme razdeliti med ude.

Delovanje vinorejske zadruga v Neuenahrju je podobno onemu v Walporzheimu. Ceno grozdju določi nadzorstvo z načelstvom po nasvetu preskuševalne komisije. Ta se voli za tri leta. Deleži znašajo po 30 M. Vsak ud sme imeti le po en delež. Delež se lahko ves naenkrat vplača, ali pa polagoma, vsaj 6 M na leto.

Da se vinorejstvo v Nemčiji tako lepo razvija, k temu je pripomogla zelo veliko ravno zadružna organizacija. Naj bi se tudi slovenski vinorejci začeli organizirati v zadrugah, potem bodo tudi zanje boljši časi. Naj bi se pri nas doma manj pilo in pristno

domače vino eksportiralo po zadrugah v druge kraje. A. M.

Gospodarski in socialni pomen kmetijskih zadrug v Nemčiji.

c) Druge centralne zadruga.

Osrednjih zadrug za prodajo masla je 8, a imamo le od 6 podatke za leto 1906.

Prodale so:

prodajal. zveza severonem. mlek	12,765.680 M
mlekarska zveza „Kleeblatt“ v Preuzlanu za	1,910.499 „
zapadnopruska zveza za prodajo masla v Danzigu za	2,050.000 „
glavna zadruga oldenburških pristav v Oldenburgu za	120.000 „
zveza oldenburških pristav v Oldenburgu za	575.000 „
spodnjebavarska zadruga za prodajo masla v Passauu za	2,885.944 „
Skupaj	20,307.123 M

V Eltvilleu in Strassburgu sta centrali za vino, v Kolinu centralna zadruga za sadje in zelenjad, v Ludwigshafenu prodajalna zadruga za tobak. O vseh teh nimamo podatkov. V Nürnbergu je bavarska centralna zadruga za prodajo hmelja, ki pa je imela vsled pomankljivega vodstva in vsled tega, ker je predrago skupovala hmelj, precejšnjo zgubo prejšnja leta. Sedaj so razmere že bolj ugodne, v letu 1905/06 je prodala 1335 stotov hmelja, v l. 1906/07 pa 1790 stotov hmelja. Za skupni nakup kmetijskih strojev skrbi poleg centralnih nakupovalnih in prodajalnih zadrug vzhodnopruska centralna strojna zadruga v Königsbergu. Razun te so še tri druge centrale, ki pa niso zadruga, namreč v Hallu, v Münstru in Kolinu. V l. 1906/07 so prodale strojev:

centralna strojna zadruga v Königsbergu za	1,945.066 M
centralna prodajalna v Hallu za	2,019.209 „
centralna strojna prodajalna v Münstru za	550.000 „
centralna strojna prodajalna v Kolinu za	159.218 „
Skupaj	4,682.493 M

Na Pomeranskem skrbi za skupno prodajo špirta prodajalna zadruga za špirit. V l. 1906 je prodala 27 milijonov litrov špirta in imela čistega dobička 248.000 M.

Omenimo še nabavno združbo nemških poljedelcev, ki ima namen skupno nabavljati tomaževo žlindro. Kot udje so pri tej družbi nemška kmetijska družba, zveza poljedelcev, krščanska kmečka društva. V l. 1906 so naročili 56.000 vagonov tomaževe žlindre v vrednosti 24 milijonov M.

III. oddelek.

Gospodarske koristi kmetijskih zadrug.

Kmetijske zadruge se ustanavljajo v prvi vsti za to, da nudijo kmetu mnoge gospodarske koristi. Poglejmo, kake koristi nudijo kmetu posamezne zadruge.

1. Hranilnice in posojilnice.

Zasluga hranilnic in posojilnic je, da kmet varno in na lahek način obrestonosno nalaga svoje odvisne novce, in da ima priliko dobiti potrebni kredit, kadar je v sili.

a) Varčevanje.

Hranilnice in posojilnice so se silno razširile. Varčevalcem nudijo

a) veliko priročnost. Ni treba ljudem delati dolge poti v mesto, ker imajo doma hranilnico, kjer obrestonosno nalože svoj denar. Preje so se morali mnogi daleč voziti do mestnih hranilnic ali bank, zgubili so mnogo časa in zapravili tudi mnogo denarja. Posledica je bila, da ljudje manjših vlog sploh niso nalagali v hranilnice, ampak jim je denar doma mrtev ležal, ali so ga zapravili. Sedaj je 14.000 kmečkih hranilnic, njih število se pa še vedno množi, tako da bo skoro v vsakem večjem kraju hranilnica. V mnogih krajih so napravile hranilnice nabiralnike, kjer se vloge sprejemajo. S tem se ljudem silno olajša

b) varčevanje malih zneskov. Sicer tudi mestne hranilnice sprejemajo manjše zneske,

vendar niso tolikega pomena za kmete. V mestne hranilnice vlagajo svoje visoke zneske bogati mestni prebivalci. Hranilnih vlog imajo mestne hranilnice do 13 milijard M, zato nimajo povoda, da bi pospeševale varčevanje malih svot.

Vse drugače je pri kmetijskih hranilnicah in posojilnicah. Na deželi so ljudje manj premožni. Kdor pa ima večje svote, jih rajši nese v mestne hranilnice, ker misli, da so tamkaj njegovi zneski pred davčno oblastjo in pred drugimi ljudmi bolj skriti. Zato so kmetijske hranilnice in posojilnice navezane na manjše zneske. Ljudstvo, je spoznalo, da je varčevanje malih zneskov mogočno sredstvo za nravno in gospodarsko izboljšanje manj imovitih slojev. Vpeljali so celo vrsto novih naprav za pospeševanje varčevanja malih zneskov, n. pr. hranilnice za šolarje, za birmance, za prvo-obhajance, posle, nevzdigljive vloge, hranilne knjižice, pobiranje malih vlog po hišah, premije za pridne varčevalce, domače šparovčke i. t. d. Pobiranje vlog po hišah je že več let v navadi pri mnogih hranilnicah in posojilnicah, in sicer ima to pobiranje velike uspehe. V soboto popoldne ali v nedeljo hodi pobiratelj po hišah varčevalcev ter prodaja hranilne karte v vrednosti 20—50 Pf., 1—3 M, ki se potem na vsako četrletje oddajo in zavračunajo. Na ta način je 135 hranilnic in posojilnic pri hesenski zvezi l. 1903 nabralo 1.446.565 M, vseh varčevalcev je bilo 23.456. Na enega varčevalca pride letno 62 M, ali tedensko 1-20 M. Te številke kažejo, da se le ubožnejši sloji poslužujejo tega načina varčevanja.

Povprečno pride pri hranilnicah in posojilnicah na Westfalskem na eno hranilno knjižico znesek 696 M, v Schleswig-Holsteinu 494 M. Pri mestnih hranilnicah je bil znesek še enkrat večji 1354 ozir. 993 M. Potemtakem se kmetijskih hranilnic in posojilnic poslužujejo le bolj mali varčevalci.

d) Varnost hranilnih vlog.

Hranilnice in posojilnice nudijo večjo varnost hranilnih vlog kakor druge hranilne ustanove. Omejene so na majhen okoliš, pri dovoljevanju kredita se zelo pazi, revizija se vrši po nadzorstvu in po revizijski zvezi, za varnost vlog jamčijo udje s svojim premoženjem. Vse te okoliščine dajejo hranilnicam in posojilnicam dalekosežno varnost. Seveda tudi zgube pri hranilnicah in posojilnicah niso izključene, zlasti, ako kak upravni organ kaj poneveri. Tudi taki slučaji so se že primerili, vendar vložniki pri tem niso prav nič trpeli, ker so udje pokrili vse zgube. Pri 94 % hranilnic in posojilnic je jamstvo neomejeno, torej udje jamčijo z vsem svojim premoženjem. Kako velika je ta varnost, vzemimo si en zgled.

375 hesenskih hranilnic in posojilnic je imelo koncem l. 1903 52 milijonov M vlog, a udje so imeli	
obdavčenega premoženja	597 milij. M
neobdavčenega „	12 „ „
Skupaj	609 milij. M

Potemtakem so imele hranilne vloge 12 kratno jamstveno pokritje.

e) Boljše obrestovanje.

V hranilnicah in posojilnicah se vloge ne samo priročno in varno nalagajo, ampak se tudi boljše obrestujejo kot drugod, n. pr. v mestnih ali drugih javnih hranilnicah. Pri (javnih) mestnih hranilnicah na Pruskem so se vloge povprečno obrestovale

1900 : 3·30%	1901 : 3·42%
pri hranilnicah in posojilnicah glavne zveze v Neuwiedu pa so se obrestovale povprečno	
1900 : 3·58%	1901 : 3·65%.

Vložnikom so se torej $\frac{1}{4}$ % vloge boljše obrestovale, kakor pri mestnih hranilnicah. Seveda je bilo to radi tega mogoče, ker so pri hranilnicah in posojilnicah upravni stroški zelo majhni in ker se pri njih novci bolj dobičkonosno nalagajo. Osební in lokalni

kredit pospešuje boljše obrestovanje hranilnih vlog.

Pučka škola i poljodjelstvo.

Što je djetetu za tjelesno njegovo življenje majčino mlijeko, to mu je pučka škola za duševnu njegovu naobrazbu. Pučka škola ima mu dati takovu temeljnu pouku, da postane korisnim članom čovječje družbe. Zaisto je svaki napredak kao i opstanak pojedinca čovjeka, a uslijed toga i cijeloga naroda, odvisan od dobrog uređenja pučkog školstva. Nije zato ni čudo, ako se svi napredni narodi upravo natječu, kako bi bolje uredili pučko školstvo, da što bolje odgovara raznim potrebama pučanstva.

Nije tome mnogo godina, što istarski Hrvati uživaju blagodati pučkog školstva; moramo se dapače potužiti, da ima i danas još veliki broj hrvatske djece u Istri bez školske obuke. Nije to krivnja naša, već onih, koji misle, da su dužnosti jedino za podanike, a ne i za poglavare.

Istina je, da je pučka škola opća, a to znači, da je za sve stališe: i za djecu poljodjelaca i obrtnika i trgovca i građana i učenih ljudi, bogatih i siromašnih, ali je ovo načelo, da bude pučka škola praktična, opće pripoznato i od svih slojeva i naroda opće zahtijevano. I baš od nepraktičnosti boluje ljuto naše pučko školstvo u Istri, što se ja ne žacam istaknuti; otkrivajmo si rane i pregledavajmo ih, ne bi li im našli brzoga i uspješnoga lijeka.

Čuli smo često puta tužbe roditelja: „Otkada nam djeca hode u školu, nemaju više veselja ni za blago ni za radnje na polju. Kad ih šaljemo na pašišta ili na oranice, počmu se ispričavati sa školskim domaćim zadaćama. Ako izadju iz pučke škole sa odličnom svjedodžbom ili srednjom, onda misle odmah na razne službe, samo ne na poljodjelstvo; pogospodit bi se htjeli, a poljodjelstvo im je nešto omražena, niska. Šta će biti od našeg gospodarstva!“

Ovakve tužaljke nijesu bez temelja, niti ih mi smijemo prezrijeti. Dok boravi seljačko dijete u kući svojih roditelja, vidi samo poljodjelstvene poslove; čim pako stupi u školu, otudjuje im se (poljodjelskim poslovima), a kroz šest godina, što polazi školu, otudji se sasama zašav u novi život, koji nije srodan onome poljodjelca i gospodara uopće. Zato je posve naravski, da izgubi veselje do stališa, iz kojega je niklo, jer ga pučka škola, kakova je danas, nije znala niti smjela po sadašnjim propisima za to zainteresovati. Ono primitivno znanje, što ga je dijete — primitivnim putem dakako — steklo kod kuće, gubi na neki način u sadašnjoj pučkoj školi, pa kad dovrši šest, odnosno osam godina škole, nije bolje što se tiče smisla za poljodjelstvo, zbog čega se porodi u njemu — u mladiću — nezadovoljstvo, pa da se riješi težačkih radnja, bježi u svijet. Očinska kuća oskudjuje za tim na radnim silama, a o poljodjelstvenom napretku ne može biti govora. (Da seljačka djeca bježe u svijet ostavljajući očinske domove i rođenu grudu, tome su krive i gospodarstvene vrlo loše prilike Istre: nemamo vode, ni puteva, ni cesta; ne možemo prodati plodova krvave muke kmetske; biju nas tuče i suše i velike daće. Od mnogih ovih nevolja morali bi nas oslobadjeti naši poglavari.)

Da se djeca, kad navrše pučku školu, ne posvećuju poljodjelstvu, nije krivo naše učiteljstvo, koje savjesno obavlja svoje teške dužnosti, već je krivnja na organizaciji pučkog školstva uopće. Učevni nacrt za Istru morao bi više odgovarati značaju i zahtjevima poljodjelskog stališa, pa bi se tako djeci vratilo i umnožalo umjetno i znanstveno u školi sve ono, što gube zapuštajući za 6 ili 8 godina očevo gospodarstvo. U domaćoj učionici primio bi učenik najpotrebitije stručno znanje o razumnom gospodarstvu. Pučka škola morala bi u

djetetu uzbuditi ponos, da je poljodjelac.

Na dnevni red javnih rasprava, u skupštinama društvenih i zakonodavnih korporacija morao bi stupiti predmet reorganizacije pučkog školstva u ovom smislu, a ponajprije preuredba onih zavoda, na kojim se uzgajaju pioniri pučke prosvjete — to jest učiteljišta. Pitomci učiteljišta morali bi si prisvojiti za vrijeme nauka toliko teoretičnog i praktičnog znanja, da uzmognu kao učitelji uspješno nastupiti pred narodom. Rabili bi doduše više vremena za svoje studije, a za to morala bi im se odrediti bolja nagrada. Učevni nacrt na učiteljištima morao bi odgovarati i značaju dotične pokrajine pogledom na poljodjelstvo ili obrt — ili na oboje —, kako već u kojoj pokrajini prevladjuje jedna ili druga grana, ili bi prevladjivati morala.

Imadjasmo zgodnu prigodu, da nešto postignemo u Istri u ovom pogledu, a da i ne bi bilo trebalo dirati u sada postojeće naredbe za ustanovljivanje srednjih školskih zavoda.

Hrvatsko učiteljište imalo se smjestiti u Pazin, gdje postoji državno uzor-gospodarstvo, na kojim bi imali kandidati učiteljstva prilike, da se teoretički i praktično pouče u poljodjelstvu i u razumnom gospodarstvu uopće. Gradu Kastvu moglo se isposlovati potpunu obrtnu školu. Počinjena pogriješka mogla bi se ispraviti jedino premještenjem učiteljišta ili ustrojenjem novog uzornog gospodarstva u Kastvu, ali ovo posljednje je za ondješnje prilike isključeno s prirodne strane onog kraja i sa strane privredne onih naših ljudi, koji su ponajviše zanatlije.

Za temeljitu naobrazbu učiteljstva u racionalnom gospodarstvu mora se nešto učiniti, jer naš učitelj u Istri uzgaja mladež izravno za život, dočim ih gradske škole pripravljaју ponajviše za daljnu stručnu naobrazbu.

Da svršimo! Znademo, da se učevni nacrt naše pučke šole ne će tako brzo promijeniti u smislu našeg razlaganja, zato predlažemo, da se za sada bar u zadnjim dvim školskim godinama pučke šole uvede pouka o gospodarstvu. Kao pripomočno sredstvo imali bi služiti dobro uredjeni školski vrtovi.

Napose bi preporučili, da se upotrebljava školska mladež za pošumljivanje goleti, kako se to zbililo već u Bermu s dovolom nadležnih oblasti.

Za ovakove radnje teško je s proljeća naći radnikâ, a djeca su ko rodjena za to. Pod nadzorstvom vještih šumskih organa ovršuje školska mladež taj posao uz manju plaću uspješnije od odraslih; no što je još poglavitije: djeca dobiju ovakovim i sličnim radnjama veselje za razne gospodarske grane, pak će s ljubavlju i sami praktično upotrebljavati stečeno znanje i iskustvo, kad odrastu i stanu na snagu.

J. G. u „Narodnoj Prosvjeti“.

Gospodarske črtice z Danskega, osobito razvoj njenega mlekarstva.

Spisal Anton Pevc.

IV. Krmljenje živine.

Stari pregovor že pravi: Krava pri gobcu molze; to pomeni, da je največ na tem ležeče, kako in s čim krmimo živino, ako hočemo imeti od nje lepih dohodkov.

Kolikor se moram prepričati na svojih potih dan na dan, je pri naših slovenskih gospodarjih krmljenje živine in prešičev sploh še malo vrejeno in premalo obrestonosno. Ne tajim sicer, da so nekateri napredovali, a velika večina še ne.

Gotovo je krmljenje mnogo odvisno od kraja, v katerem se nahaja gospodarstvo, od množine in cene krme; a vselej mora biti gospodar v tem prepričan, ali je ta način pravi ali ne, ali se obrestuje delo in

troški ali ne. Potem mora poseči vmes z trdno pa varno roko, da si pametno uredi krmljenje svoje živali.

Zato hočemo zopet pogledati, kaj mislijo drugod in kaj nam priporoča veda in skušnja.

Ako pogledamo naokoli raz kakega zelo visokega hriba, kako raznovrstna je lega naše zemlje! Na eni strani so nepregledne planjave, na drugi strani visoke gore. A povsod živijo ljudje, ki se borijo za vsakdanji kruh. Črede lepe živine se pasejo po gladkih travnikih v planjavi, črede krepke živine pa tudi iščejo svojo hrano po visokoležečih planinah. Razmere so dokaj drugačne na planinah kot v ravninah; podnebje, ozračje, gorkota, vlaga, zemlja, vse je drugo na visokem hribu, kakor pa v globoki dolini, v planjavi. Zato mora kmetovalec, ki stanuje na ravnem, dokaj drugače gospodariti ko sosed iz hribov; tudi svojo živino mora krmiti prvi drugače ko drugi, ker so obema na razpolago različne krme. Vendar ako hočeta doseči obadva enak vspeh pri enakem namenu, morata tudi obadva enako krmiti, enako delati.

Ker so te črtice spisane za mlekarstvo, ozirati se moram povsod na svoj namen, tudi pri krmljenju. Planine, ki jih imamo po naših gorenjskih hribih, morajo se znatno zboljšati, da bodo odgovarjale zahtevam umne živinoreje in dajale pasoci se živini dovolj hrane. Kdor se bode pečal intenzivno z mlekarstvom, in bode hotel dobivati od svojih krav kar največ mleka, ta bode gotovo prepustil planine mladi in jalovi živini, dobrim mlekaricam pa dajal dovolj dobre in raznovrstne hrane v hlevu.

Je-li naj krmimo živini samo seno in umetno klajo o zimskem času, ali naj rabimo še drugo krmo, to je odvisno od našega mnenja in od okolščin, kake krme je živina, ali bolje rečeno, gotova pasma navajena. Švica in bolj napredne planinske dežele, in ravna obmorska Holandska imajo

lepe, zelo mlekovite krave, ki se krmijo poleti le z sočnato travo, deteljo in oljnatimi tropinami, pozimi se jim pa pokladata izključno seno in malo slame, tudi s tropinami. Njih krave so stare čistokrvne pasme, ki so se dosegle s stoletnim marljivim odbiranjem, in ki znajo štedljivo pretvoriti vse seno v mleko. Nasproti njim pa stojijo danski živinorejci z mlado pasmo, ki je bolj mlekovita kot švicarska in holandska; in ti živinorejci trdijo, da krava ne more dati veliko mleka pri samem senu, ampak se morajo soki sveže trave nadomestiti s kakimi drugimi soki. Kdo ima prav? Menim da trdijo pravo tako Danci kot Holanci in Švicarji, edino da so prvi naredili živinorejo umetnost, ki se more razviti le z dobro kmetijsko-strokovno izobrazbo, pri drugih je pa živinoreja čisto naravna in preprosta, ker so izločili iz svoje živine take živali, ki znajo same najbolje izkoristiti naravo, ne da bi si moral človek za nje ubijati glavo.

Oglejmo si toraj v bližini dansko krmljenje. To je dokaj drugačno nego pri nas. Glavno krmo tvori le pesa in umetna krmila, seno se poklada le v mali meri po zimi in po leti; v pomladnem in jesenskem času se živina pase zunaj od jutra do večera, in ostane zunaj celo po noči. Ne smemo misliti da niso kraji ugodni za rast trave, ker vidimo povsod fine in krasne travnike. Večina teh služi svojemu namenu le kakih 5 let, drugi za 10 do 20 let; potem se preorjejo v njive. Zato se sejejo najfinejše trave, ki tvorijo gotovo izvrstno seno; izjemno seveda razni bolj močvirni kraji, kjer je krma prekisla. Ako vprašamo torej, zakaj rabijo na Danskem le v mali meri seno za krmljenje govedi, je odgovor, da s senom ne moremo o zimskem času nikakor zdržavati goveda pri svoji teži in ne krave pri njeni množini mleka. To opazujemo tudi sami o času ko gre živina iz zelene krme na suho; v tem času živina očitno shujša, in množina mleka mnogokrat za polovico

ali popolnoma vpade. Ne z mastenjem govede, ne z mlečno množino, ne moremo doseči o zimskem času kaj vidnih uspehov, ako z senom ne rabimo tudi sočnate krme — peso, korenje, kolerabo i. t. d. — in v primerni množini umetno ali krepilno krmo, bodi že seno fino kakor hoče.

V. Redilna snov in nje razmerje v krmi.

Glavna snov v krmi, ki hrani žival, ji tvori meso in ohrani njene moči, je le beljakovina; sladkor in tolščoba služita le za to, da raztopita beljakovino, da se laglje pretvori in posreba od krvnih čevčic, ter tako sodelujeta in vodita pravilno pretvorbo. Ako hranimo žival s samim sladkorjem ali samo tolščobo, zgublja žival polagoma svoje moči, bolj počasi kot pri lakoti, in konečno pogine. Jo hranimo z sladkorjem in tolščobo skupaj, bode žival obdržala svojo težo, mnogokrat se celo odebelila in postala težja, vendar se bode iz nje počasi zgubljalo meso, moči pešale, dokler ne pogine. Ako jo pa hranimo s samo beljakovino in jo prisilimo to uživati v zadostni množini, ostane žival pri svoji moči in obdrži svojo težo dokaj časa nespremenjeno: vendar se ji oslabi želodec in drugi notranji organi prebave, tako mora konečno za lakoto poginiti. Zato je za zdravje živali potrebno, da se z beljakovino nahajata v krmi v pravem razmerju tudi sladkor in tolščoba.

Ako krmimo živini le naravno krmo, to je seno in slamo, naj nam ne dela označeno razmerje nikakih preglavic. V dobrem senu je razmerje že iz narave primerno, pri slami pa vsakdo ve, da ji primanjkuje beljakovine in še ta je v slami težko prebavljiva. Kedar nadomestimo pri krmljenju seno s slamo, moramo toraj tudi poskrbeti za beljakovino, ki je ima slama manj kot seno, krmiti moramo močno klajo. To kar velja za seno, velja tudi za dobro deteljo.

Težavnejša pa postane stvar, ako krmimo klaje, ki nimajo iz narave svojih snovi primerno razdeljenih. Recimo, da krmimo peso ali repo, naj si bode že prešičem ali govedi. Korenstvo sestoji skoraj izključno iz vode in sladkornih snovi, torej ne more samo rediti žival; treba je poseči na klaje, ki imajo veliko beljakovine in jih zmešati s peso, korenjem itd. Tukaj mora živinorejec poznati sestavo obojnih živil, to je množino in kakovost redilnih snovi v pesi in enako v dotičnem beljakovine bogatem živilu, da more na podlagi te sestave živili tako zmešati, da odgovarja razmerje snovi v umetni zmesi naravnemu, oziroma razmerju, ki nam ga je skušnja pokazala za najprimernejšega.

Za preračunanje razmerja v krmi imamo posebno formulo ali predpis. Namreč: množina tolščobe v krmi se množi z določenim številom 2·4; h produktu prištejemo množino sladkorja; tako nastalo število delimo z številom, ki nam znači množino beljakovine v krmi. Število 2·4, s katerim množimo tolščobe, nam izkazuje, da ima toščoba 2·4 krat toliko redilno vrednost, kot sladkorna snov. Vsled obrazca ima toraj mleko z 3·15 % beljakovine, 3·35 % tolšče in 4·8 % sladkorja, sledeče razmerje snovi:

3·35 beljakovine proti „2·4 × 3·35 tolšče + 4·8 sladkorja“ = 3·15 : 12·84 = 1:4·08.

Razmerje hranilnih snovi v mleku je toraj 1:4·08, to se pravi: na vsak kilogram beljakovine najdemo v mleku, ki ima goraj označeno sestavo, 4·08 kg sladkorja z odnosno množino tolšče.

Kot najboljše razmerje živilnih snovi v krmi se hvali sledeče, izdano od E. Wolffa:

Za molzne krave	1:5·4
„ teleta stare 2—3 mesece	1:4·7
„ „ „ 3—6 mesecev	1:5·0
„ mlado goved, stara 6—12 mesecev	1:6·0
„ „ „ „ 12—18 „	1:7·0
„ „ „ „ 18—24 „	1:8·0
„ vola, v prvem času pitanja . . .	1:6·5

Za vola, v drugem času pitanja . .	1:5·5
„ „ „ tretjem „ „	1:6·0
„ konje, pri navadnem delu	1:7·5
„ „ „ napornem „	1:5·6
„ svinje, stare 2—3 mesece	1:4·0
„ „ „ 3—5 „	1:5·0
„ „ „ 5—6 „	1:5·5
„ „ „ 6—8 „	1:6·0
„ „ „ 8—12 „	1:6·5

Iz označenih številk razvidimo, da rabi žival v prvi mladosti primerno več beljakovine v razmerju z tolščo in sladkorjem, nego pozneje. V prvem času mora žival hitro rasti in beljakovina tvori v tem času le meso in kosti. Ko je pa postalo tele ali prešič staro kake 3 do 4 mesece, postaja v nadalje razmerje snovi vedno širje, poklada se živali vedno več in več sladkorne snovi in razmerno manj beljakovine. Zakaj tako? bode vprašal čitatelj. Žival ne more več porabljeti vse beljakovine za meso; ako pa pričinja beljakovina preostajati, tedaj to cepi in tvori deloma meso, deloma tolščo. Kjer se pa mlado živinče začne debeliti, tedaj zaostaja nekoliko v rasti in spolni nagon se prekmalu vzbudi. To je skrajno škodljivo osobito pri plemenjakih, kjer želimo videti lepe velike živali. Priporočam vsakemu naprednemu kmetovalcu, da naj se pri vzgoji ozira na tu navedena razmerja.

Pri računanju razmerja se rabi le istinito prebavljiva množina redilnih snovi. Mesto imena sladkor rabijo mnogi pisatelji tudi ime „brezdušičnate snovi“. Kemično sestavo najbolj rabljenih živil najde čitatelj v brošurici „Živinoreja in mlekarstvo“.

Vestnik Zadružne zveze.

Načelstvenim ravnateljem Zadružne Zveze v Ljubljani je bil v odborovi seji dne 10. maja t. l. mesto odstopivšega dr. Vladimira Pegana izvoljen č. g. Ivan Traven. Dr. Peganu, ki je odložil svoje mesto, ker je preobložen z drugimi

posli, se je ob tej priliki izrekla zahvala za njegovo požrtvovalno delo in previdno vodstvo.

Nove članice. Načelstvo Zadružne Zveze v Ljubljani je v svojih zadnjih sejah sprejelo v članstvo naslednje zadruga:

Šmarje pri Jelšah, Kmečka hranilnica in posojilnica.

Šmartno pod Šmarno goro, Kmetijsko društvo.

Šmihel pri Pliberku, Hranilnica in posojilnica.

Zadružni pregled.

Nove zadruga. Tekom meseca aprila t. l. so bile v zadružni register vpisane sledeče nove slovenske, hrvaške in srbske zadruga:

Na Štajerskem:

Studenice (okrož. sod. Maribor), Bikorejska zadruga v Studenicah, reg. zadr. z omej. zavezo.

Na Primorskem:

Valun (okrož. sod. Rovinj), Ribarska zadruga u Valunu, registrana na ograničeno jamčenje. Libušnja (dež. sod. Gorica), Kmečka hranilnica in posojilnica na Libušnjem, reg. zadr. z omej. zavezo.

Trst (dež. sod. Trst), Gostilniška zadruga „International“, vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Velike Žablje (dež. sod. Gorica), Kmečka hranilnica in posojilnica v Velikih Žabljah, reg. zadr. z neomejeno zavezo.

V Dalmaciji:

Koločep (okrož. sod. Dubrovnik), Ribarska zadruga, registrana zadruga na ograničeno jamčenje za mjesto Koločep i Zaton.

Poljica kod Imotskega (okrož. sod. Split), Prva Imotska vinarska zadruga, registrana uz ograničeno jamstvo.

Janjina (okrož. sod. Dubrovnik), Uljarska zadruga, uknjižena na ograničeno jamčenje u Janjini.

Dubrovnik (okrož. sod. Dubrovnik), Centralna kasa srpskih privrednih zadruga na Primorju, protokolirano udruženje s ograničenim jamstvom.

Valaluka (okrož. sod. Dubrovnik), Potrošno-obrtna zadruga, uknjižena na ogran. jamčenje u Veloj luci.

Izbrisani sta bili iz zadružnega registra:

Kamnik (dež. sod. Ljubljana), I. okrajna hranilnica in posojilnica v mestu Kamnik, reg. zadruga z omej. zavezo v likvidaciji, vsled končane likvidacije.

Mala Nedelja (okrož. sod. Mar bor), Kmetijska zadruga, vknjižena zadruga z omejenim poroštvom v Mali Nedelji z ok olico, vsled končane likvidacije.

Zadružna šola v Darmstadt je 26. aprila zaključila svoj četrti polletni tečaj. Koncem tečaja je bilo vseh slušateljev 31, in od teh se jih je 30 podvrglo javnemu sklepnemu izpitu. Med slušatelji je bilo tudi več Avstrijcev, kakor smo svoječasno poročali.

Kongres kreditnih zadrug na Francoskem. Od 8. do 10. maja t. l. se je v mestu Pau vršil 15. kongres francoskih kreditnih zadrug, katerega je priredila francoska osrednja zveza teh vrst zadrug. Ta kongres kakor tudi prejšnji, ki jih je priredila omenjena zveza, naj bi imel pred vsem namen, da širi zanimanje za ureditev kredita potom zadružništva. Med kmeti je zadružna kreditna organizacija na Francoskem že močno napredovala. Ne pa tako tudi v mestih. Zato se je na kongresu določilo največ časa obravnavam, kako povzdigniti doslej zanemarjeno mestno zadružništvo.

Hranilnica in posojilnica za Višnjo goro in okolico je živinorejcem v svojem okraju prodala več lepih enoletnih telic. Pogoji so bili, da se mora kupec zavezati, da bo telico imel do tretjega leta, da bo redil prva tri teleta ali pa jih po dnevni ceni prodal posojilnici, ki jih bo zopet oddala živinorejcem, dalje da bo telice vodil v določenem času in k določenem biku. — Posnevanja vredno!

Sekijski načelnik dr. Ertl v Dalmaciji. Sekijski načelnik v poljedelskem ministrstvu dr. Ertl se poda v Dalmacijo nadzorovat delovanje vinarskih in oljarskih zadrug ter deželnega gospodarskega sveta. O svojem opazovanju bo poročal ministrstvu ter stavil primerne predloge za povzdigo oljarstva in vinarstva. Vlada namerava v Dalmaciji ustanoviti osrednji urad za oljarske in vinarske zadruga.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 18. (Hran. in pos. v Št. P.) Nek posestnik, ki prebiva v okolišu naše zadruga, bi

rad dobil pri nas posojilo na posestvo, katero pa leži že izven našega združnega okoliša. Ali je to dovoljeno?

Odgovor 18. Ako daste dotičniku posojilo, ne prekoračite svojega, v pravih določenega delokroga. V pravih se glasi: V zadruge se sprejemajo osebe, ki prebivajo v Lega zemljišča torej ni merodajna za Vas, pač pa prebivališče dotičnega dolžnika. In ker stanuje ta v okolišu Vaše zadruge, morete mu dati posojilo proti vknjižbi, čeprav leži zemljišče zunaj Vašega okoliša. S takim postopanjem se Vaša pravila ne kršijo in zato se Vam tudi ni treba bati, da bi davčna oblast nastopila proti Vam ter Vam delala sitnosti zaradi pristojbinskih olajšav.

Vprašanje 19. (Hran. in pos. v S.) Pri nas ima nek vlagatelj vinkulirano vlogo. Vinkulacija se glasi tako, da se sme edino vlagatelju vloga izplačati. Sedaj pa je dal svojemu sosedu pismo pooblastilo, da sme mesto njega dvigniti vlogo. Ali se sme pooblastencu izplačati?

Odgovor 19. Ne. To bi se smelo zgoditi k večjemu v tem slučaju, če bi bilo v vinkulaciji sami označeno, da se sme vloga izplačati ali vlagatelju ali temu sosedu. Kakor je pa razvidno iz Vašega pisma, glasi se vinkulacija edino le na vlagatelja. Zato hranilne vloge ne smete nikomur drugemu izplačati.

Vprašanje 20. (Kmetijsko društvo v S.) Na dnevni red letošnjega občnega zbora smo pomotoma pozabili postaviti tudi točko: „Poročilo o reviziji.“ Deželna kot trgovska sodnija je zaradi tega vsem članom načelstva naložila globo. Ali imamo proti temu ukrepu kak pravni pripomoček?

Odgovor 20. Odlok sodnije je v zakonu utemeljen. Zato se ne da izpodbijati. Po § 8 zak. z dne 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 (revizijski zakon) ima združno načelstvo dolžnost, da takoj po prejetem revizijskem poročilu v skupni seji načelstva in nadzorstva (če nadzorstvo obstoji) sklepa o tem in da ob sklicanju prihodnjega občnega zbora dene revizijsko poročilo na dnevni red kot predmet, o katerem naj se sklepa. Ako se ta določba ne izpolnjuje, smejo sodnije po § 11 istega zakona nalagati kazni zaradi nereda v znesku od 20 — 200 kron, ki teko v ubožni zaklad tistega kraja, kjer ima zadruga svoj sedež.

S kakim prizivom bi se torej ne doseglo nič. Pač pa lahko vložite prošnjo za milostno znižanje kazni. V prihodnje pa bodite bolj previdni ob sestavljanju vsporeda za občni zbor.

Vprašanje 21. (Kmečka hran. in pos. na Lj.) Prosimo pojasnila, če mora na zadolžnici porok svojemu imenu dostaviti tudi pripombo, da se zavezuje kot „porok in plačnik“.

Odgovor 21. Ni potrebno. Iz besedila zadolžnice samega je namreč že razvidno, kake obveznosti je porok prevzel, ko je podpisal, zadolžnico. Zato se tak dostavek lahko brez škode opusti.

Vprašanje 22. (Ljudska hran. in pos. v M.) Če je zadolžnica kolkovana po drugi lestvici, ali je potrebno, da se po preteku štirih let obnovi?

Odgovor 22. Ni potrebno. Pač pa se morajo obnoviti po preteku tega časa zadolžnice, ki so kolkovane po prvi lestvici.

Vprašanje 23. (Mlekarska zadruga v R.) Od deželne sodnije smo prejeli odlok, v katerem se nam preči z globo, češ da ne rabimo pravilne firme. Na štamplji imamo vrezano tvrdko: „Mlekarska zadruga v R.“ Nam se to zdi pravilno, posebno ker ni pri nas nobene slične zadruge. Ali je zahteva deželne sodnije upravičena?

Odgovor 23. Stališče deželne sodnije je v tem oziru popolnoma pravilno. Tvrdka (firma) se mora glasiti tako kakor je to določeno v pravih in poleg tega mora obsegati dostavek, ali je zadruga osnovana na omejeni ali na neomejeni zavezi. Tega dostavka pa Vaša firma, kakršno imate na štamplji, nima in zato je napačna in ne soglaša s pravili. Vsled tega si dajte napraviti novo štampljo ki bo narejena pravilno. Dotlej pa pišite na vseh listinah firmo z roko in ji dodajte pristavek „registrovana zadruga z omejeno zavezo“.

Gospodarske drobtine.

Izložba hrvaških vin v Pragi. Osrednje gospodarsko društvo za kraljevino Češko priredi v Pragi občno gospodarsko razstavo od 29. maja do 6. junija. Te razstave se udeležijo tudi mnoge hrvaške gospodarske organizacije, tako hrvaško-slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu in slavonsko gospodarsko društvo v Oseku, ki s pomočjo podpore hrvaške vlade razstavijo ondi domača vina. Hrvatje si hočejo osvojiti kolikor mogoče ta zelo povoljni vinski trg. Nameravajo tudi na Češkem osnovati stalna skladišča in prodajalnice svojih vin. In naše vinarske zadruge?

Zimska rž kot krma za govedo. Za letos pridemo z naslednjim nasvetom že prepozno,

toda vreden je, da se ga zapomni za drugokrat. 20. aprila smo videli rž kositi za zeleno krmo govedi; rž je bila visoka 40 cm. Dotični pesestnik jo je koncem lanskega septembra posejal v negnojeno njivo in sicer za 1 tretjino do 1 polovice bolje gosto, kakor so seje za zrnje. Do začetka najnika bo rž visoka 50 cm in tedaj se bo njiva izpraznila. Kar se dotlej ne bo položilo zeleno, se bo posušilo. Po suhi krmi cenjeno, bo en oral dal 20 do 30 q. Na izpraznjeno njivo se bo sadil krompir, lahko pa bi se tudi sejala koruza; ker zemlje rž čisto nič ne oslabi, jo bo treba le malo gnojiti. Pri nas je sicer stara vera, da se krompir mora saditi velikega tedna; a ta vera je prazna: modri kmetovalci že dolgo vedo, da je krompir saditi najbolje začetkom maja; vzrok pa je ta, ker ga ona bolezen, ki se sicer dela na listju, ne napade tako lahko.

Je li gnojnična jama v hlevu nezdrava za goved? Gnojnica se v jami pretvarja in razvijajo se plini, ki odhajajo v hlevski zrak, kar gotovo ni zdravo, kajti goved v hlevu tem bolje uspeva, čim čistejši zrak vdihava. Sicer je pa bil v hlevu gotovo še slabši zrak, dokler ni bil hlev tlakan, kajti zrak je bil še bolj nasičen z raznimi škodljivimi plini. Če je hlev dobro prezračevan, gnojnična jama pa zaprta in morda še tako prirejena, da morejo v njej razvijajoči se plini naravnost na prosto, potem se o kaki posebni škodljivosti gnojnične jame v hlevu ne more govoriti, dasi je drugače na vsak način edino pravilno, da se gnojnična jama naredi zunaj hleva.

Podpora proti bedi v Istri. Dne 25. aprila se je vršila na tržaškem namestništvu konferenca, ki je določila uporabo nove državne in deželne podpore po 100.000 K za olajšavo bede v Istri. Sklenilo se je, da se porabi 80.000 K na nabavo živil (turčice, krompira, fižola,) ki se bodo dajala stradalajočim družinam po znižani ceni, v slučajih velike revščine pa tudi brezplačno. Polovico te vsote dobi na razpolago „Gospodarska zveza“ v Puli, polovico pa italijanska „Zveza“ v Poreču. 100.000 K se porabi za javna dela, večinoma ceste.

Izvoz krompirja. Minulo zimo se je s kolodvora v Kranju izvozilo okoli 200 vagonov krompirja v približni vrednosti 160.000 kron.

Olajšava dovoza po železnici za sredstva, ki služijo proti peronospori. Po ukrenitvi železniškega ministrstva se je po avstrijskih državnih železnicah in po zasebnih železnicah dovolila že mnogo let sem olajšava dovoza za pokončevanje

peronospore namenjeno modro galico in kristalaguzin. Sedaj so se omenjene odredbe od ministrstva tako daleč prenašale, da bo v kratkem mogoče tudi „Tenaks“, ki je tudi sredstvo proti peronospori, dovažati po istih olajšavah Železniško ministrstvo je že uvedlo tozadevna pogajanja z zasebnimi železnicami.

Prepoved terminske kupčije v Ameriki?

Poslanski zbornici vašingtonski je predsednik poljedelske komisije predložil načrt, po katerem naj bi bila prepovedana terminska kupčija za pšenico, bombaž in druge kmetijske pridelke.

Uvoz jajec v Nemčijo. Lansko leto se je v Nemčijo uvozilo za 10½ milijonov mark manj jajec nego l. 1907. Vrednost uvoza je znašala namreč l. 1907 149.71 milijonov mark, l. 1908 pa le 139.29 milijonov. To zmanjšanje uvoza je v prvi vrsti pripisovati dejstvu, da se je iz Rusije prodalo za 86.617 metrskih stotov manj jajec nego prejšnje leto. Avstro-Ogrska, iz katere se za Rusijo uvaža največ jajec na Nemško, pa je v isti dobi svoj izvoz znatno pomnožila, in je za 4 odstotke prodala na Nemško več jajec nego l. 1907.

Uvoz mleka iz Danskega na Nemško.

Mala danska država izvažala na Nemško čimdalje več svojih mlečnih izdelkov. Leta 1903 se je uvozilo iz Danskega 5783 q svežega mleka in smetane, l. 1904 že 17.037 q, l. 1905 93.493 q, l. 1906 140.847 q, l. 1907 213.454 q in l. 1908 pa 265.552 q. Dansko mleko je izpodrinilo rusko in avstrijsko in si vedno bolj osvaja nemški trg.

Razvoj velikih mest v mnogih ozirih značilno osvetljuje sedanjo „moderno kulturo“ in njen vpliv na socialne in gospodarske razmere naše dobe. Znamenito je v tem pogledu največje mesto na svetu, London. O razmerah te največje človeške naselbine, ki šteje skoraj sedem in pol milijonov prebivalcev, se izdaja vsako leto obširno statistično poročilo z nebrojnimi številkami in drugimi podatki. V teh številkah nam stopa London pred oči, kakor živi in raste, kakor dela in uživa, kakor se smeje in — joče. London ni samo največje, ampak tudi najbogatejše mesto. Njegovo javno in zasebno premoženje je samo proti ognju zavarovano z ogromno vsoto 25 milijard kron. Državnih davkov plačuje 540 milijonov kron, a mestna blagajna izplača na leto okoli 600 milijonov kron samo za javne namene. Hiš šteje 612.000, njega ulice so dolge 3442 kilometrov. Te številke so vredne mesta, ki ima več prebivalcev nego Dalmacija, Bosna in Hercegovina, Hrvaško in Slavonija, Primorsko in Kranjsko

skupaj. Cela vrsta evropskih držav zaostaja za njim, ko „štejejo glave svojih dragih“.

To velikansko nakopičenje ljudstva na enem kraju ima seveda tudi prav žalostne posledice. Nepopisna revščina, velika umrljivost pri otrocih, strašni narastek umobolnih (zlasti vsled pijančevanja), nebroj zločinov, vedno rastoče zadolževanje, neznosna beda med rokodelci in malimi obrtniki, nesnažnost, zanikrnost: to sliko dobimo, ako si London ogledamo v njega bolj skritih ulicah, zlasti v predmestjih. Kako velika mora biti revščina, sodimo lahko po tem, da je treba povprečno 140.000 ljudij preživljati na mestne stroške. Od vsakih 33 ljudij je eden tako ubožen, da mora iskati pomoči javne dobrotvornosti, in od vsakih 100 ljudi jih povprečno umre 20 v ubožnicah ali v bolnišnicah za reveže. V eni sami zimski noči so naleteli na 1683 moških, ženskih in otrok, ki so iskali ležišča zunaj po stopnjicah, klopeh, pod mostovi ali po golih tleh. Povprečno je v Londonu 28.373 umobolnih, od katerih morajo za 25.000 skrbeti davkoplačevalci. Najtemnejše in najgroznejše poglavje v kroniki londonskega življenja pa tvori ogromna množina kaznovanih in nekaznovanih hudodelstev, ki se dogajajo vkljub izvrstni policiji. Samo v enem letu se je zaznalo za 20.000 večjih hudodelstev in je bilo prijetih 14.000 udeleženih oseb, od katerih pa je bilo dejansko kaznovanih samo 10.000, tako da je približno vsak drugi hudodelec odšel kazni.

Revščina in pregreha rasteta enakomerno z razvojem tega sedemmilijonskega mesta, ki je najbogatejši kraj na svetu in središče najdražjega razkošja, pa tudi najbrezobzirnejšega izkoriščanja in največje bede.

Hlajenje mleka v poletnem času. Pri prodaji mleka je paziti, da se mleko po molzi bolj ko mogoče shladi. Ako imamo mrzlo vodo, naj se v vodo postavlja, da se čimpreje shladi. Če nimamo vode, naj se postavlja na hladne in zračne prostore. Če ne ravnamo tako, se nam kvari in prehitro kisa. Paziti je pa tudi po hlevih, da so zračni in hladni, kajti mleko iz soparnih in premalo snažnih hlevov se tudi hitreje zasiri kakor iz zračnih in snažnih hlevov. Pred molžo je zmeraj dobro, da se hlev prezrači.

Soparni hlevi. Nič ni slabšega za živino, kakor če so hlevi o poletnem času soparni. V takih hlevih se živina slabo počuti, manj žre in tudi krma toliko ne zaleže. Živina se poti in s tem mnogo krme zapravi, kajti vsako potenje je

v zvezi s porabo telesnih moči. Zato je pa skrbeti, da se taki hlevi hladijo, dočim naj se po dnevu na solnčni strani zapirajo. V tem oziru so naši hlevi še zelo pomanjkljivi. Kdor pušča gnoj pod živino, mora še bolj paziti, da se hlevi dobro zračijo, sicer trpi živina, saj je živini za dober počut, in za zdravje čisti zrak ravno tako potreben kakor ljudem.

Laška ljulika je letošnjo zimo v deteljnih mešanicah pognila, vsled česar so deteljne mešanice tudi slabe in jih kaže mestoma preorati in obsejati z zeleno turščico ali pa grašico in ovsem. Ako ima laška ljulika biti tako občutljiva po zimi, potem ne bo imela bodočnosti za skupno setev z deteljo.

Kokoš ima piko. Pri nas se pri kuretnini pogostoma pokaže bolezen, ki jo imenujejo pika in katero zdravijo na ta način, da piko izderejo z jezika. To zdravljenje je surovo ravnanje in nič drugega. Sedež bolezni v tem slučaju niti na jeziku ni, če tudi dobi jezik piko, ampak sedež je v želodcu in krof. Nastane pa bolezen vsled prehlaje. Kokoš sedi žalostno in nima teka. V želodcu nastane vnetje vsled česar postane jezik suh in trd. Najboljše sredstvo proti piki je to, da se da skozi nekaj dni nekoliko poprovih zrn zavitih v maslo in da se da poleg tega kaj mehke piče, namočenega kruha, ali kaj takega.

Kako se popravi ciknjene sode? Da vino oziroma sod cikne, so temu vzrok male stvarce, takozvane očetne bakterije. Ako je bilo v sodu ciknjeno vino ali pa je sod kisel ali ciknjen, vrinejo se te stvarce v doge, zato tak sod ne ozdravi, ako se ga le oščeta in z vodo oplakne. Te stvarce treba je naravnost umoriti, kar se pa doseže le s pomočjo kake razjedljive tekočine in gorkote. Najboljša tekočina za popraviljanje ciknjenih sodov je 10odstotni lug, napravljen iz jedkega natrona, to se pravi: na vsakih 10 litrov vode naj se vzame 1 kg jedkega natrona. Na vsak hektoliter vsebine soda naj se vzame 1 l tega luga, ga zavre in zlije v sod. Nato naj se sod z veho dobro zamaši in ga kota na vse strani tako, da prime lug po vseh dogah. Čez nekoliko časa naj se lug izlije iz soda in sod zaporedoma parkrat dobro splakne z vrelo in končno z mrzlo čisto vodo. Izbije naj se čep in veho, obrne sod na veho, da se dobro odcedi in osuši. Ko se je osušil, naj se ga prav dobro zažvepla in pusti nekaj tednov na miru. Preden se sod rabi, oplakne naj se ga večkrat z mrzlo vodo, da se odpravi iz njega žveplena sokislina.

PREGLED

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov
za mesec april 1909.

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Ambrus	15074	50	14688	55	29763	05	14963	25	300	—	4600	—	—	—	17
Artiče	11557	24	6411	49	22468	73	8343	60	5049	—	810	—	80	—	177
Besnica p. Kranju	3972	20	3919	45	7891	65	220	—	2393	35	1450	—	1180	—	53
Bajagič															
Barban															
Baška															
Beram	12244	19	12324	58	24568	77	9527	—	8316	71	298	15	857	77	—
Belapeč															
Biograd	10830	47	15029	33	—	—	2520	—	250	24	12479	42	2958	78	795
Blagovica . . .	7160	55	9454	90	16615	45	6856	23	6159	21	2220	—	200	—	217
Bled	11894	63	18021	13	29915	76	11320	—	7850	45	3080	—	500	—	213
Bloke	66221	76	60629	03	126850	79	10462	—	14685	45	3540	—	4920	16	353
Boh. Bistrica .	25083	—	26065	10	51148	10	21939	69	5455	95	1670	—	3052	90	145
Boljun	4006	26	3946	59	7952	85	—	—	702	50	784	60	1301	55	114
Boljunec	2587	92	2412	01	4999	93	720	—	324	62	2070	—	1457	75	337
Borovnica . . .	47407	35	37348	20	84755	55	15301	60	22530	66	6520	—	1300	—	336
Boštanj	8841	57	6502	49	15344	06	8313	72	289	83	200	—	430	—	92
Bučka	8889	35	6487	80	15377	15	1776	—	4094	78	1500	—	—	—	268
Buzet	30760	13	29991	47	60751	60	19420	—	22476	16	6740	—	9940	50	1376
Banj	6792	22	6699	35	13491	57	3359	05	—	—	16407	49	1002	06	78
Bobovišče - Brač	3701	15	3947	97	7649	12	2387	15	319	39	—	—	119	62	52
Bogomolji . . .	471	54	3239	70	3611	24	446	—	40	—	—	—	—	—	45
Celje															
Cerklje															
Cerklje pri Krš.	4717	06	3550	92	8267	98	4290	—	2475	28	1060	—	255	—	—
Cerkno															
Cirknica	29184	93	34056	13	63241	06	10703	97	23910	48	9050	—	7684	87	616
Cirkovce															
Col	3038	41	3381	74	6420	15	1352	50	904	98	2473	50	1230	—	133
Cres															
Čatež															
Češnjica	35067	86	35073	10	70140	96	10325	67	19952	72	11710	—	10455	54	206
Čitluk															
Črmošnjice . . .															
Črna gora	4841	50	5796	54	10638	04	4340	—	414	11	2060	—	350	—	110
Črni vrh	10511	34	10060	42	20571	76	2150	37	3625	10	6365	—	5220	—	224
D. M. v Polju . .	7292	28	8043	70	15335	98	5929	—	1014	84	1650	—	425	—	112
Dicmo-Donje . .															
Dob															
Dobje															
Dobova	3243	26	2249	52	5492	78	800	—	418	92	1800	—	70	—	137
Dobropolje . . .	30661	13	30047	32	60708	45	7668	—	10649	66	11054	18	14409	10	+4
Dobrinj	20665	31	10301	85	30967	16	5320	68	10851	75	3320	—	375	—	419
Dobrova	4070	37	3833	39	7903	76	4033	86	606	60	425	—	—	—	29
Dobrna	10923	34	7141	01	18064	35	8956	63	4418	23	1300	—	1330	—	138
Dol	6972	48	8069	10	15041	58	1640	—	3660	—	3200	—	100	—	58
Dolsko	3658	50	4347	—	8005	50	2819	—	547	—	200	—	800	—	61
Domžale	22024	98	25773	69	45798	67	6400	50	7921	52	5850	—	470	—	314
Dračevica	30482	76	29965	22	60447	98	9424	93	6095	22	10183	16	9972	53	58

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Drniš															
Dubrovnik	92895	44	93215	29	186110	73	18852	55	21596	56	19970	—	33696	50	290
Dragatuš	3139	20	5584	51	8723	71	3136	—	1294	—	—	—	—	—	20
Dobac	8626	13	6616	94	15243	07	4775	—	790	—	5780	—	—	—	50
Fara	2957	41	4349	03	7306	44	860	—	4019	63	300	—	1020	—	128
Frankolovo	5824	45	3838	12	9662	57	2551	66	1374	80	1270	—	620	90	229
Gdinj	222	14	4704	18	4926	32	5	—	—	—	—	—	—	—	54
Gornjigrad	14415	06	13948	66	28363	72	12474	41	7191	02	660	—	410	—	62
Gorica															
Gore nad Idrijo	3075	71	2795	70	5871	41	1350	—	2595	—	200	—	—	—	77
Gorje	10604	72	11961	90	22566	62	5763	88	5392	67	4494	55	3761	—	348
Gor. Logatec	11094	86	11233	91	22328	77	9510	—	5508	78	400	—	500	—	64
Gozd	550	76	3884	38	4435	14	550	—	1215	48	64	—	—	—	70
Gradac h. p. b.															
Gradac k. Drniša															
Gradac kod Ma-															
karske	6222	23	6630	83	12863	06	2100	—	1398	60	210	—	650	—	73
Hinje	7625	84	7002	25	14628	09	6480	—	1000	—	—	—	254	97	37
Horjul	16993	60	152811	18	32273	78	6338	96	6387	91	2850	49	1046	03	332
Hrenovice	12442	08	9040	13	21482	21	7594	62	4640	25	2700	—	2976	01	377
Idrija	53027	89	46703	73	99731	62	24758	54	21931	50	18335	—	6525	39	206
Ig	30783	59	27302	12	58085	71	13388	—	8413	40	14710	—	2920	—	365
Igrane	8980	93	8428	31	17409	24	3988	76	210	—	3337	97	379	05	203
Imotski	677	39	285	11	962	40	615	88	51	44	200	—	60	—	121
Izlake	37013	02	36030	28	73043	30	19763	—	19164	49	3660	—	2000	—	222
Jesenice	10966	96	14200	05	25167	01	8400	10	6618	16	1800	—	1060	—	19
Jarenina	5101	27	4661	25	9762	52	3820	—	1453	65	1178	—	1143	—	201
Kastel-Gomilica	4905	06	3979	10	8884	16	4096	—	2500	—	1479	10	803	49	69
Konjice	20174	15	19568	48	39742	63	9270	75	4986	08	10580	—	540	—	95
Kamnik	63246	49	69201	31	132447	80	40698	99	23325	32	19430	—	4000	83	589
Kandija	106005	74	98809	51	204815	25	55243	32	55038	77	41385	—	38358	42	2004
Kanfanar	123	20	1126	60	1249	80	40	—	—	—	1120	—	—	—	92
Karojba	290	—	1150	—	1440	—	200	—	50	—	1100	—	90	—	127
Kaštelir	33821	84	30278	02	64099	86	15122	—	3166	—	14093	—	5774	—	224
Kotor															
Knežak															
Kočevo	3732	62	5232	—	8964	62	3425	—	631	—	1400	—	290	—	31
Koljane															
Komenda	7909	83	7385	68	15295	51	5875	06	5868	86	100	—	1906	64	151
Koprivnica	4336	62	4081	98	8418	60	3264	—	70	—	1000	—	—	—	63
Koprivnik															
Kozice															
Kranj	194537	34	120294	73	244832	07	43742	59	12566	22	13947	75	501	75	113
Kranjska gora	15798	12	11922	31	27720	43	13721	60	4752	68	2000	—	1200	—	331
Križevci	85526	56	80671	93	166198	49	42027	52	46689	87	33541	—	7530	—	418
Krka	29846	87	28353	45	58200	32	6689	—	17861	25	1200	—	100	—	172
Kropa	1738	99	1764	92	3503	91	457	53	598	90	110	—	—	—	30
Kršan	1830	15	4208	40	6038	55	530	—	122	—	1082	—	1234	53	175
Kruševo															
Kaštel. Stari	2867	46	1582	31	4449	77	510	—	350	—	268	—	125	—	80
Kaštel-Buje	702	63	787	40	1490	03	20	—	—	—	—	—	200	—	81
Korte															
Krivodol															
Lanišče	13765	98	15973	23	29739	21	13537	98	120	37	2930	—	—	—	19
Laško	29330	48	27952	45	57282	93	14603	80	12276	27	2905	—	3337	53	323
Leskovec	8709	—	6147	13	14856	13	4855	—	2382	11	248	50	730	—	430

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Leskovicica . . .	5837	10	4350	60	10187	70	2840	28	2218	55	210	—	2832	98	93
Lindar . . .	849	84	1466	89	2316	73	431	44	—	—	1146	89	239	21	127
Ljubljana, lj. pos.	2986744	21	2959491	52	5946235	73	687063	13	296766	42	226611	46	53155	46	2507
Ljubljana, obrt. kreditna zadr. .	26556	88	26366	27	52923	15	2050	—	—	—	16981	50	2946	61	82
Ljubljana, vzaj. podp. društvo .	2141058	23	2136238	32	4277296	55	544149	34	274927	21	189644	42	195505	04	—
Ljubno . . .	26859	30	30432	27	57291	57	9680	—	19291	98	1001	—	10303	01	156
Loka . . .	8206	19	7528	88	15735	07	6044	90	1811	18	1200	—	115	71	49
Loški potok . .	15836	40	16635	26	32471	66	7026	43	7897	09	8504	88	—	—	166
Leše . . .	6435	50	4665	16	11100	66	6420	70	980	—	200	—	—	—	20
Lovreč . . .															
Livade . . .	13768	86	14509	78	28278	64	400	—	12	13	14337	82	11765	34	307
Lanišče Istra .															
Lukovica . . .															
Mirna peč . . .	2162	35	1230	—	3392	35	835	16	70	—	1160	—	300	—	43
Makarska . . .															
Makole . . .	41197	44	20291	40	61488	84	16752	62	18419	02	1140	—	4569	86	—
Mali Losinj . .	36209	23	33503	03	69712	26	18486	92	25458	14	7840	—	9507	35	389
Marenberg . . .															
Maribor: Sp. Lj. Pos.	55138	20	49333	22	104471	42	39301	21	14493	28	20950	—	390	—	182
Maribor: H. p. kat. meš. . . .															
Medulin . . .	4458	78	3518	84	7977	62	2734	20	1135	99	2090	—	1445	82	390
Mengeš . . .	21313	91	16721	70	38035	61	14714	80	7570	93	620	—	490	—	456
Metlika . . .															
Milna . . .															
Mirna . . .															
Mirlovič-Zagora .	1447	56	1000	—	2447	56	—	—	—	—	—	—	—	—	490
Mokronog . . .	12587	34	10639	40	23226	74	5597	—	9494	96	500	—	3745	—	315
Moravče . . .	22133	48	23757	36	45890	84	8210	—	8333	44	15380	—	550	—	155
Mošnje . . .	6005	05	15282	07	21287	12	353	—	2487	96	—	—	660	—	141
Mozirje . . .	16844	46	16561	54	33406	—	3478	—	450	—	16100	—	2600	—	88
Naklo . . .	2482	45	2804	29	5286	74	2450	—	2484	38	300	—	5	—	76
Nerezine . . .	30945	33	30607	96	61553	29	16317	56	16149	45	7132	60	4185	40	149
Nova cerkev . .															
Novalja . . .															
Omišalj . . .	14666	23	14433	28	29099	51	12572	31	3630	61	739	58	1665	59	179
Otok (Han) . . .	3661	54	844	97	4506	51	100	—	615	75	844	97	—	—	106
Oprtalj . . .															
Otok kod Sinja .															
Otrič - Strugama	4111	30	2132	27	6243	57	1250	—	400	—	1662	12	90	—	70
Polzela . . .	2305	53	2084	45	4389	98	2178	—	375	—	200	—	48	75	58
Pag . . .	17208	25	17068	99	34277	24	220	—	2282	55	—	—	2028	87	204
Petrovče . . .	2102	86	1738	45	3841	31	2000	—	1139	95	550	—	—	—	68
Pišece . . .	11653	57	11287	64	22941	21	7603	44	150	—	8960	—	—	—	40
Planina-Studeno	2241	51	3753	13	5994	64	1800	—	860	46	1070	—	20	—	184
Plotiče-Konavlje	29458	51	26977	66	56436	17	87895	31	5909	98	109723	43	6230	07	107
Podbabje . . .	3938	16	301	80	4239	96	3865	—	—	—	200	—	—	—	424
Podljubelj . . .	465	80	1000	—	1465	80	360	—	—	—	1000	—	50	—	50
Polhov gradec .	11570	42	12059	37	23629	79	7757	51	4351	20	1890	—	1885	99	164
Poljane . . .	31782	81	33308	87	65091	68	18422	—	16872	50	820	—	2250	—	440
Pomjan . . .	3264	67	4090	54	7355	21	2237	—	440	19	3272	—	260	16	276
Postojna . . .	7215	13	6867	75	14082	88	3773	88	2160	22	400	—	—	—	94
Ponikva . . .	10540	44	9465	67	20006	11	8972	—	2112	17	1044	—	300	—	58

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
	K	v	K	v	K	v	vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
							K	v	K	v	K	v	K	v	
Poljčane															
Sp. Polskava															
Preddvor	8865	01	7908	83	16773	84	1226	—	6602	94	1280	—	—	—	108
Preska	8350	40	8207	59	16557	99	2619	—	3036	52	5840	—	320	—	+3
Prihova	5936	51	5547	95	11484	46	5380	—	1145	03	200	—	40	—	56
Proložac															
Prosek	14156	34	13732	25	27688	59	—	—	—	—	13135	—	2109	80	444
Pula															
Punat	74185	94	72827	04	147012	98	39826	—	37341	75	1300	—	850	—	80
Podčetrtak	2092	41	1962	47	4054	88	323	50	740	—	1220	—	—	—	41
Podzemelj	437	87	520	30	958	17	435	12	—	—	200	—	—	—	34
Rab															
Radeče	27909	11	34729	24	62638	35	12681	57	13505	37	20601	04	11001	14	528
Radovica	2559	49	4086	96	6646	45	570	—	765	—	1920	—	26	27	85
Radunič															
Rajhenburg	6825	64	6380	79	13206	43	4488	24	578	33	1780	—	115	—	+37
Ravnidol															
Rečica															
Reka koč	1381	72	1800	—	2181	72	430	—	—	—	—	—	50	—	25
Ribnica	47016	82	35975	93	82992	75	33453	71	25623	44	10080	—	3013	30	388
Riemanje															
Rob	7031	21	8760	14	15791	35	3408	—	6901	68	1360	—	400	—	228
Roč	6153	40	11831	84	—	—	3950	—	3706	42	4492	42	1556	75	100
Rogoznica	8694	66	9020	64	17715	30	4612	04	1453	35	2147	96	1232	74	136
Rova	1253	56	2557	23	3810	79	612	—	547	81	500	—	410	—	240
Rovte	14823	93	14840	94	29664	87	4825	—	5774	93	4430	—	2542	70	228
Sliv. pri Marib.	4658	03	4367	67	9025	70	4182	—	2320	—	1980	—	230	—	68
Stopce	3015	29	2599	72	5615	01	540	—	218	—	2380	—	60	—	42
Stari trg pri Ložu															
Studenec, Dalm.	1710	—	970	—	2680	—	400	—	—	—	800	—	1000	—	123
Selca na Braču	58474	67	57935	79	116410	46	12752	66	3791	—	19047	46	299	—	229
Selca p. Škof.	8746	70	11324	43	20068	13	6347	—	6711	05	400	—	300	—	346
Semič	84281	50	88069	94	172351	44	61248	52	63152	93	6528	—	9409	87	16
Senožeče	7881	22	7238	38	15119	60	170	—	—	—	7140	—	1450	—	348
Sevnica	65889	54	64521	57	130411	11	33948	24	27154	81	34750	—	7811	66	2163
Slatina	3165	82	3160	11	6325	93	2123	33	1926	15	11790	—	330	—	937
Slivnica pri Celju	5016	96	5012	77	10029	73	4320	—	4756	25	300	—	—	—	55
Sl. Gradec	11928	88	10856	35	22785	23	6973	12	1487	71	1360	—	1649	27	212
Smlednik	4218	63	4213	84	8432	46	1671	—	3358	83	845	—	—	—	145
Sorica	11739	54	8777	01	20516	55	264	—	8098	31	600	—	—	—	60
Spodnjalo	2212	06	2212	75	4424	81	1949	—	210	—	200	—	100	—	16
Srednja vas	40475	34	37497	22	77972	22	16830	67	13762	28	16572	—	4770	—	423
Staracerkev	11086	17	10162	94	21249	11	6983	15	2586	29	—	—	1000	—	61
Stara Loka	20705	87	18605	14	39311	01	7148	79	14952	52	3480	—	620	—	+2
Starigrad															
Starilog	8133	85	7729	08	15862	93	1244	12	7017	29	300	—	1300	—	80
Staritr															
Struge	3098	81	2652	59	5751	40	570	—	635	—	1400	—	—	—	55
Studenec, Štaj															
Suhor	8969	21	3660	—	12620	21	6420	—	1120	—	1040	—	115	—	54
Sodražica	23697	02	22259	20	45956	22	10595	—	6181	90	14010	—	200	—	80
Sv. Ema	912	57	742	37	1654	94	104	—	155	—	200	—	383	52	276
Sv. Ivan p. Trstu	32622	34	33388	62	66005	96	21510	66	5729	—	3895	—	2370	—	387
Sv. Jakob ob S.	15659	74	15303	34	30963	08	4397	—	5544	61	6000	—	50	—	191
Sv. Jur j. žel.	91169	51	79819	51	171088	43	69551	10	29120	85	13969	23	718	50	331
Sutivan	3592	10	3078	32	6670	42	1140	—	706	—	230	—	—	—	134

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Sv. Križ (Kastav)	1288	20	1001	44	2289	64	925	—	1000	—	—	—	350	—	116
Sv. Križ p. Kost.	10877	89	8476	18	19354	07	6208	—	5951	72	2370	—	2455	60	1
Sv. Križ p. Litiji	9572	68	11059	04	20632	72	6713	—	6567	40	1400	—	420	—	292
Sv. Kunigunda	4866	96	4850	27	9717	23	3695	48	3798	82	1049	—	385	—	93
Sv. Lenart															
Sv. Lovrenc na Drav. polju	2914	51	3073	11	5987	62	2860	—	853	05	—	—	4	36	54
Sv. Lucija	66	54	—	15	66	69	—	—	—	—	—	—	—	—	139
Sv. Križ pri Trstu	4371	31	4537	54	8908	85	927	—	560	—	3910	—	480	—	96
Sv. Bolfenk	461	28	1105	65	1566	93	356	—	750	—	350	—	—	—	38
Svečina	4123	53	3130	18	6253	71	2110	78	810	—	300	—	—	—	18
Spod. Polskava	6997	55	7263	33	14260	88	6277	33	1750	—	1500	—	40	—	72
Sv. Vincenat	5798	02	5804	56	11602	58	3141	04	1969	60	1969	60	3141	04	406
Sv. Benedikt	10378	44	6062	28	16440	72	5850	52	2220	55	3620	—	653	—	265
Sv. Mihael poleg Šoštanja															
Sv. Nedelja															
Sv. Peter pri Novem mestu	9291	14	7078	32	16369	46	8690	11	1225	—	5845	—	400	—	83
Sv. Petar u Šumi	424	05	841	62	1265	67	100	—	700	—	120	—	320	—	77
Sv. Peter n. M.															
Sv. Peter v S. d.	1362	85	1491	61	2854	46	973	—	908	—	520	—	300	—	56
Sv. Trojica															
Št. Ilj. pri Velenju	11834	68	8423	27	20257	95	3099	40	1101	58	2950	—	3435	61	100
Šmarjeta	7940	09	6439	65	14379	74	7777	12	1194	40	1230	—	100	—	89
Šebrelje	7089	31	5268	82	12358	13	5811	—	2390	30	560	—	505	50	123
Št. Jurij ob j. žel.															
Št. Ilj p. Turj.															
Št. Janž (Dolenj.)	2851	33	3142	61	5993	94	2226	—	542	27	790	—	531	22	156
Št. Janž na Dr. p.	15459	68	12452	93	27912	61	9705	90	—	—	7900	—	605	—	68
Št. Jernej															
Št. Jurij p. Kum	2932	—	2707	45	5639	45	2932	—	1707	45	—	—	—	—	79
Št. Jurij p. Kr.	14811	20	4780	56	29591	76	6929	02	9213	13	2950	—	310	—	423
Št. Lambert	2567	56	2447	64	5015	20	1718	39	647	64	—	—	—	—	29
Št. Peter n. K	26160	—	21771	45	47931	45	4875	66	8970	60	11686	—	5934	20	514
Št. Rupert	10408	79	12605	39	25622	07	8595	76	3775	79	5433	—	1410	—	311
Št. Vid n. Ljub.	26481	54	25870	91	52352	45	3277	94	4805	61	6412	50	950	—	109
Št. Vid pri Zatič.	64572	42	65617	16	130189	58	8809	—	36727	28	25200	—	35425	71	447
Št. Vid p. Grobel.	502	76	616	02	1118	78	434	—	—	—	560	—	—	—	31
Šibenik	27682	71	27653	04	55335	75	19747	69	6684	70	20463	36	10098	95	747
Škocijan															
Škofja Loka	65525	48	61172	75	126698	23	23380	24	7455	26	700	—	38500	—	95
Šmarje	38859	60	7504	22	46363	82	2190	—	5788	31	16870	—	12000	—	362
Šmartno p. Kran.	66585	78	65098	37	131684	15	26133	73	9557	27	29228	62	25315	62	130
Šmartno p. Litiji	34801	95	32750	72	67552	67	23728	—	2782	42	5870	—	6810	—	276
Šmartno p. Šm. goro	19510	21	19076	50	38586	71	14980	—	2356	—	720	—	1000	—	49
Štokovci															
Šturije															
Šmarjeta															
Št. Vid p. Vipavi	1023	11	2443	10	3466	61	732	24	584	—	1825	—	200	—	67
Trata	2520	66	4580	—	7100	66	2490	—	180	—	2000	—	—	—	17
Tinjan	237	—	448	—	685	—	210	—	—	—	428	—	—	—	246
Tomaj	14691	29	13229	04	28720	33	3605	54	5089	93	8100	—	700	—	577
Tomislav	14574	08	10042	09	24616	17	3434	87	7259	09	2118	—	4744	—	325
Toplice	6497	24	5710	69	12207	93	4225	—	2912	52	2572	—	1180	—	—

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Trebče															
Trebelno	6741	44	12018	27	18769	71	4725	34	5799	75	2700	—	650	—	285
Trilj	12140	88	14549	58	26690	46	8018	80	1200	—	1670	—	3970	—	758
Trnovo	32516	80	29133	46	61650	26	14042	47	12724	43	9576	20	2742	25	831
Trzič	6588	65	10548	54	17137	19	5969	—	10513	54	25	—	620	—	208
Tučepi	21672	25	21065	27	42737	52	—	—	1432	51	6784	96	7481	18	136
Tunice	8176	07	7736	96	15912	99	4401	—	5173	87	553	—	2000	—	47
Trebnje	21412	55	20348	72	41761	27	4757	—	4691	—	15620	—	1400	—	129
Tržišče															
Velika nedelja	727	83	1521	10	24964	23	670	—	100	—	1410	—	—	—	31
Vabriga															
Vače	38524	85	38007	60	76532	45	25542	62	9668	54	7950	—	1050	—	47
Velke Lašče	198462	58	194333	66	392796	24	23857	57	24973	49	145637	—	600	—	336
Vel. Lošinj	6452	49	5818	99	12271	48	1695	—	1238	47	4500	—	430	—	104
Videm	3271	75	2877	39	6149	14	1324	—	2437	—	300	—	683	—	195
Vinjani															
Vipava	29987	15	25284	84	55271	99	10254	—	16104	21	5720	—	7552	—	1262
Višnja gora	39069	02	35973	41	75042	43	7071	75	12683	69	11550	—	7938	18	607
Višnjan															
Vodice	11083	21	11549	61	22632	82	10490	16	5775	04	1460	—	265	08	156
Vodice (Dalm.)															
Vojsko	1729	08	1564	86	3293	94	852	—	1026	24	5	—	366	45	44
Vrbnik	8656	96	10604	51	19261	47	7598	36	8932	58	1610	—	20	—	364
Vrhnika	28694	53	24240	42	52934	95	14478	—	10492	27	4540	—	5268	—	+31
Vrlika															
Vrvari															
Vurbetg	2997	28	3779	50	6776	78	2308	—	682	96	1080	—	650	—	59
Velikovec	56730	44	45845	47	102575	91	15586	50	13725	42	12720	—	7534	—	615
Vič	1858	79	2026	50	3885	29	1575	99	920	—	—	—	20	—	33
Zagorje ob Savi	12660	23	12516	89	25177	12	4178	55	1429	06	600	—	400	—	85
Zagradec															
Zaostrog	2373	64	3260	04	5633	64	—	—	689	—	1233	24	104	40	268
Zatičina	8578	96	8397	97	16976	93	2795	—	6503	48	1800	—	—	—	73
Zg. Besnica															
Zg. Tuhinj	14545	66	11764	52	26310	18	9269	—	3183	72	3548	50	2092	50	195
Zibika	8220	65	3252	14	6472	79	1865	—	2340	—	870	—	10	—	81
Zreče	5255	30	5255	30	11710	60	1205	—	4100	—	—	—	—	—	27
Zrenj															
Žiće	6155	38	6266	29	12421	67	5123	31	2627	09	—	—	6	—	71
Žiri	14986	82	14234	71	29221	53	12429	43	8608	83	5550	—	1960	—	—
Žminj	3378	48	1160	—	4538	48	2550	—	421	30	738	33	684	—	320
Župa-Raščane															
Žužemberk	28591	90	31328	73	59920	63	11109	27	4328	04	6834	88	7467	92	—
Živogošče	632	02	724	10	1356	12	—	—	60	—	623	—	65	60	47

Vojaški dopusti ob času žetve. Lansko leto je vojaška uprava za poskušnjo uvedla dopuste ob žetvi, ki so trajali povprečno po tri tedne. Dopust je bil dovoljen kakim 47.000 vojakom, od katerih je bilo 25.000 iz Avstrije, ostali

iz ogrske polovice. Dopusti se bodo dovoljevali tudi letos, čeprav vojaška uprava trdi, da dosežani uspehi niso kaj ugodni, ker se dopustniki iz revnih pogorskih pokrajin in iz Galicije ne vračajo v službo v posebno dobrem stanju.

VABILO na DEVETI REDNI OBČNI ZBOR

Zadružne tiskarne v Ljubljani,
registrovane zadruge z omejeno zavezo

v soboto dne 12. junija 1909 ob 5. uri popoldne
v posvetovalnici „Zadružne Zveze“ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta.	4. Dopolnilna volitev 4 članov uprav. sveta,*)
2. Potrjenje letnih računov in bilance za leto 1908.	5. Volitev nadzorstva petero članov.
3. Sklepanje o porabi čistega dobička.	6. Poročilo o izvršeni reviziji.
	7. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 24. maja 1909.

Upravni svet:

Dr. V. Pegan.

Matija Kump.

Gjuro Rašica.

*) Po § 16 pravil so izstopili sledeči gospodje iz uprav. sveta, katerih triletna doba je potekla: Dr. Janez Krek, Jos. Siska in Gjuro Rašica. Voliti je tudi upravnega svetnika namesto pokojnega gosp. dvor. svetnika Jos. Šumana.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Dobrovi,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 6. junija 1909 ob 3. uri popoldne v
v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Vrhniki,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
se preloži vsled nesklepčnosti prvega občenega zbora na dan 13. junija 1909 in se vrši ob 4 uri popoldne, na istem mestu in po istem dnevnem redu, kakor je bilo razglašeno v 9. številki Narodnega Gospodarja z dne 10. maja 1909.

Redni občni zbor

Mlekarske zadruge za blejski kot v Gorjah,
registrovane zadruge z omejenim poroštvom,
se preloži na dan 27. junija t. l. in se vrši na istem kraju ob istem času in po istem dnevnem redu, kakor je bilo razglašeno v 7. številki „Narodnega Gospodarja“ z dne 10. aprila 1909.

Vabilo na redni občni zbor

Ljudske hranilnice in posojilnice pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju,
registrovane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 10. junija 1909 ob 3. uri popoldne v
čitalniški sobi.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Nasveti načelstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako občni zbor ob navedeni uri ne bi bil sklepčen, vrši se na istem mestu in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor

Kmetijskega društva v Stari Oselci,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,

se vsled nesklepnosti prvega občnega zbora preloži na dan 6. junija 1909 in se vrši na istem kraju, ob istem času in po istem dnevnem redu, kakor je bilo razglašeno v 8. številki „Narodnega Gospodarja“ z dne 24. aprila 1909.

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice v Sevnici,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 3. junija 1909 ob 10. uri dopoldne v posojilničnih prostorih v lastni hiši v Sevnici.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
3. Izvolitev ravnateljstva.
4. Izvolitev nadzorstva.
5. Sprememba društvenih pravil.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ne bil ta občni zbor sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, kateri je sklepčen brez ozira na število došlih združnikov.

Vabilo na XI. redni občni zbor

Kmetijskega društva v Metliki,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 20. junija 1909 ob 9. uri dopoldne v društveni prodajalni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Poročilo o izvršeni reviziji.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov

Vabilo na redni občni zbor

Posojilnice na Črni gori pri Ptuj,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 13. junija 1909 ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na I. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Trati nad Škofjo Loko,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 6. junija 1909 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor vsled nezadostne vdeležbe ne bil sklepčen, vrši se bo pol ure pozneje drugi občni zbor na istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo sklepal pri vsakem številu udeležencev.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Brezovici,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 6. junija 1909 ob 3. uri popoldne v šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Brezovici,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 6. junija 1909 ob 3. uri popoldne v šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
4. Poročilo o izvršeni reviziji.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na občni zbor

Pašniške zadruge v Gornjem gradu,

registrirane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 13. junija 1909 ob 3. uri popoldne v župnijskih prostorih v Gornjem gradu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
4. Slučajne pritožbe udov.
5. Nasveti in predlogi.

Načelstvo.